

Bjarti Mohr, stjóri í Føroya Fiskavirking:

Mugu gera okkum greitt hvat vit vilja

-Eg trúgvi ikki, at lítlu Føroyar við ongum fiski, ongum pengum og stórari skuld, klára seg einsamallar í Norðuratlantshavi uttan fyri bæði ES og NAFTA, og tað uttan mun til um vit finna olju ella ikki sigur Bjarti Mohr, stjóri í Føroya Fiskavirking. Hann heldur sjálvur, at vit eru noydd til nú at fyrireika okkum upp á limaskap í ES.

-Skulu vit vera uttan fyri hesar felagsskapir, so er tað ein avgerandi fortreyt, at vit finna upp á okkurt heilt nýtt, finna eina nýggja rók so sum tað vit kenna frá oynni Isle of Man við figgjarmiðdepli ol. Tíðindablaðið Sosialurin hevur tosað við stjórnan í Fiskavirking um støðuna í dag og framtíðar útlitið.

Kappingin í Føroyum um fiskin - rávørna - er harðari enn nakrantíð. Serliga um djúpvatnsfiskin. Og hetta rakar Fiskavirking meint. Bjarti Mohr, stjóri sigur, at alt tosið um monopolstøðu hjá Fiskavirking er gjørt til skamm-ar.

Upp fyrspurning um kappingin er ov hørd í løtuni sigur Bjarti Mohr, at tað er ein sannroynd, at marknaðarprísurin megnar ikki at bera prísir fyrri ráfiskin. Eisini kappingin um russiska fiskin er hørd og tí er prísurin eisini óvanliga høgur í løtuni.

Bjarti Mohr sigur, at samanbera vit framleiðsluna á Lynfrost í fjør við støðuna í dag, so var rávøruprísurin umleið 15 kr. og útsølufrísurin var einar 24 kr. - í dag er prísurin á somu rávøru 19 kr., meðan útsølufrísurin liggur um einar 21 kr.

Tvs. at meðan tað í fjør lógu einar 10 kr. eftir, so er talan í dag bert um einar 2 kr. Hetta vísir, hvussu tørført tað er at fá endarnar at røkka saman leggur stjórnan í Fiskavirking aftrat.

Støðan hættislig

Bjarti Mohr er annars sera ivasamur um støðuna í Føroyum. Hann spyr, hvat hevði hent í t.d. USA, um bráðdliga helvtin av rávøruni til alla framleiðslu hvar!

-Ein kann ímynda sær, hvørjar katastrofalar fylgjur tað hevði fingið fyrri landið, og tað er júst hesa støðu Føroyar eru í. Í veruleikanum er nærum helvtin av tí rávøru vit fyrr fingur burtur. Hetta skyldast helst bæði náttúruviðurskiptum og veiðumynstrinum.

Stjórnan í Fiskavirking vísir til seinastu hagtølini

frá Hagstovuni, sum eru rættlaga skelkandi. Har mangla rætt og slætt eini 40.000 tons av fiski í fyrri at vera aftur í somu støðu sum fyrr, tá nokk av fiski var til.

Hann viðgongur, at fiskiveiðan í ár hevur verið frægari í ár enn í fjør, men samanber tú tíðarskeiðið mars-februar 92-93 við sama tíðarskeiðið nú, so er talan um eina afturgongd upp á 6000 tons.

Oljan stóran týðning

-Tað er henda veruleika - at helvtin av rávøruni er vekk - sum vit føroyingar mugu siggja í eyguni. Í míni verð er tað ein spurningur, hvussu vit megna at

yvirliva til eitt møguligt oljuævintýr tekur seg upp.

Bjarti Mohr heldur tað verður sera sera tungt at koma gjøgnum komandi tíð. Hann dugir ikki at siggja nakran annan glotta í løtuni enn eina møguleika oljuvinnu.

-Eg havi einki víðindaligt grundarlag fyri at trúgva upp á, at olja er til, men teir tú tosar við bæði í Skotlandi og Noregi vilja vera við, at her er olja. Men tað verður við oljuni sum við uppsanum. Tað ræður um at vera kappingarfórir. Oljuprísirnir eru nógv lækkaðir í seinastuni, og sama kann jú sigast um uppsprisin, so prínippini eru tey somu,

um talan er um upsa ella olju.

ES ella NAFTA

-Men hvat fer at henda her á landi, um tað vil so illa til, at fiskastovnarir ikki koma fyrri seg aftur í bræði, og at russiski fiskurin verður alt ov dýrur at keypa?

-Hetta snýr seg ikki minst um okkara marknaðarviðurskipti. Vit mugu gera okkum meira greitt, at tað er eins týðningarmikið at hava atgongd til at keypa rávøru, sum at hava møguleika fyrri at selja liðugvørna.

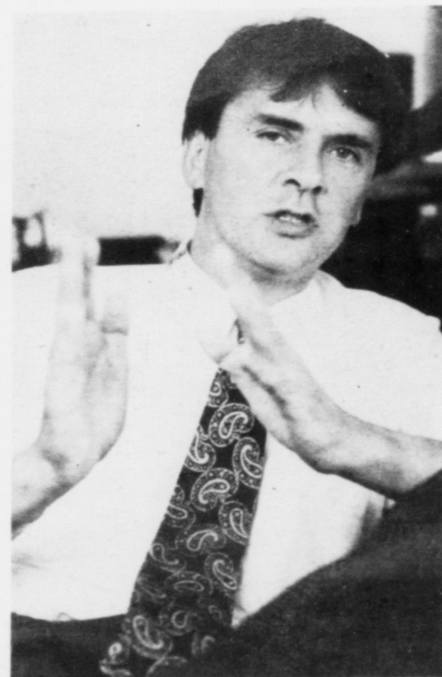
Henda møguleika hevur tú við ES-limaskapi, tí har kanst tú keypa fisk úr 3. londum uttan stórvegis toll. Og haraftrat kemur tú í ES at vera mettur sum útjæðaraðgi. ES stuðlar økjum, sum eru bundin at landbúnaði ella fiskivinnu.

Bjarti Mohr heldur tíðin er komin hartil, at vit mugu gera okkum greitt, hvat vit vilja. Tvs. um vit vilja halda fram við at vera uttan fyrri stóru handilsfelagsskapirnar sum ES og NAFTA.

Íslendingar uppí NAFTA?

Íslendingar tosa nú um at gerast limir í NAFTA, sum er tað norðurlandamerikanska ES. Teir eru vornir sannførdir um, at tað ber ikki til at standa uttan fyrri báðar hesar felagsskapirnar. Tú er noyddur at velja annan av teimum.

Bjarti Mohr vísir á, at íslendingar hava fleiri traditiónir fyrri at samarbeiða við USA enn vit, og harvið eru teir eisini meira amerikaniseraðir. Teir hava so eisini eitt rávørugrundarlag, sum meira

Bjarti Mohr, stjóri: -Tíðin er komin hartil, at føroyingar mugu gera sær greitt, hvat vit vilja tvs. antin vit vilja halda fram við at vera uttan fyrri stóru handilsfelagsskapirnar ES og NAFTA. ella fara uppí ein av teimum.

hóskar til tann marknaðin.

-Men eg trúgvi ikki upp á, at lítlu Føroyar við ongum fiski, ongum pengum og stórari skuld klára okkum einsamall í Norðuratlantshavi uttan fyrri bæði ES og NAFTA, og tað uttan mun til um vit finna olju ella ikki.

Stjórnan í Fiskavirking heldur tí, at vit eru noydd til at fyrireika okkum upp á limaskap í ES. -Hetta er ikki nakað tú ynskir frá hjartanum, men er nakað tú noyðist út frá sunnum skili.

-Men kanst tú so vísja okkum fyrri, at ikki spaniðar og portogisjar koma á okkara grunnar og fiska tað upp, sum vit ikki hava niðurfiskað longu?

-ES hevur sum her eina kvotu upp á 14.000 tons undir Føroyum, og teir fiska kanska helvtina av hesi nøgd. Eg dugi ikki at siggja, hvussu teir skulu fiska meira, um vit gerast limir.

-Meinar tú harvið, at um einki broyttist til tað betra á fiskigrunninum, so eiga vit at taka spurningin um limaskap í ES upp í størsta álvara?

-Ja avgjørt. Tað eiga vit at gera longu nú. Vit eru noydd til at lata skilið ráða og gera s'm íslendingar. Tvs. antin at fara upp í ES ella NAFTA. Eg siggi sum er ongan møguleika hjá okkum at klára okkum uttan fyrri hesar felags-

skapir uttan at vit fyrir taka okkum okkurt heilt serligt og kollveltandi. T.d. royna eitt slag av Isle of Man modell. Tú kanst ikki koyra eitt samfelag viðari sum nú við einum stórum arbeiðsloysi, einum stórum almennum sektori og einki primervinnu, sum er heilt niðurkoyrd - uttan at tú finnur upp á okkurt heilt nýtt sum t.d. ein figgjarmiðdeplil.

Finna rók sum alternatívt til limaskap

-Men hvør skal taka stig til slúkt?

-Tað mugu vera tey, sum kunnu og hava evni til tess. Tú kanst sjálvandi royna at vera uttan fyrri hasar stóru samgongurnar, men so mást tú sum sagt finna eina rók, sum kann bera samfelagnum, og tað er royndirnar frá Man koma í myndina.

-Nú situr tú sum stjóri í landsins størstu fyrirkø. Hvat initiativ vildi tú meint vit áttu at tikið?

-Nú tá kongafiskur og upsi er so stóru partur av okkara rávørugrundarlagi, so var tað meira náttúrligt, at Føroyar gjørdust ein partur av ES heldur enn av NAFTA.

jan

